

na reno, s katerim je pisker pri ognji pokrit, so popolnoma čista, prekapana (ali prežgana) voda, če tudi so te kapljice izpuhtele iz kake osoljene juhe. Na notranjem pokrovu vroče posode, kjer se kava kuha, ne visé kavine kaplje, ampak čiste vodene kaplje, ki so popolnoma brez vsega okusa. Prekapanje (destilacija) ni tedaj nič drugega, kakor puhtenje tekoče vode v soparico in potem zgoščenje vodene soparice zopet v vodo. Vsako hlapenje je prekapanje.

Dopisi in novice.

Iz Rajhenburga. Učiteljsko društvo za okraje: Kozje, Sevnica in Brežice bo imelo 11. februarja t. j. v četrtek po pepelnici svoj drugi redni shod v Rajhenburgu. Na dnevnem redu je: 1. Poverjenje zapisnika od 12. novembra l. 1874. 2. Zaostalo poročilo blagajnikovo. 3. Poročilo delegata (g. Jamšek) o zborovanji »Lehrerbunda« v Ljubnem. 4. O zgodovini Slovencev (g. J. Kunštic). 5. O živinoreji (g. Kokot). 6. Zemljepisje v ljudski šoli (g. Jamšek). 7. Volitev dveh delegatov. 8. Vplačevanje društvenine. 9. Petje.

Iz Šent-Jernej na Dolenjskem. »Nar. šola« v Ljubljani je poslala naši šoli garnituro uteži in posod po novi meri, stenski zemljevid Avstro-Ogerske na platnu, zemljevid Kranjskega in raznih učnih pripomočkov: svinčnikov, tek, peres i. t. d. Ko se za to pripomoč skazano naši šoli vljudno zahvaljujem, ne morem drugače, da ne izrečem želje, naj bi tudi druge šole in učitelji pristopili »Narodni šoli«, ker s tem bodo naklonili svoji šoli samoučil, katerih se pa ubožnejši iz med učencev ne morejo omisliti.

Našo narodno šolo so obiskali c. k. dež. šolski nadzornik, g. R. Pirker, ter bili dopoldan in popoldan v šoli in otroke spraševali. — Da ste mi zdravi!

Iz seje c. k. dež. šolsk. sveta dne 10. decembra 1874. Reševaje sporočilo o učiteljski skupščini bivši 21. 22. 23. in 24. septembra l. 1874 zaključuje se naslednje:

1. Učni črteži za razdeljene enorazredne, za nerazdeljene enorazredne, za dvoje -, troje -, četero -, petero -, šestero - in sedmero razredne ljudske šole se odobrujejo in se stoperv razglašujejo. (Dež. učit. skupščina je te črteže v nekaterih rečeh predrugadila, sicer pa za podlago vzela vzorne črteže, katere je sl. c. k. ministerstvo dne 18. maja 174 št. 6549 razglasilo.)

2. Odobreni črteži veljajo na tukajšnih lj. šolah s 1. svečanom l. 1875.

3. Učni črteži za meščanske šole in osmero razredne ljudske šole, ostajajo za sedaj nespremenjeni, kakor jih je razglasilo c. k. ministerstvo.

4. C. k. okrajni šolski svet naj skerbo, da dobi vsaka šola primerno telovadišče.

5. C. k. okraj. šl. svetom se pove, da naj se po šolah, ki nimajo svojega telovadišča, v telovaji dotle, dokler se ne dobi telovadišče, izpeljujejo le redne in proste vaje; po zimi v šolski sobi, po letu pa na kakem prostoru blizu šole. Deželni šolski svet si prihranjuje pravico od primerljeja do primerljeja oproščevati podučevanja v telovaji učitelje, ki zaradi visoke starosti ne morejo tega storiti.

6. Sklepovanje deželne skupščine:

Odbor deželne skupščine naj pregleda stensko abecedo, slovenska in nemška berila in slovnice, in potem naj stavlja dež. šl. svetu nasvete o njihovi pre-

delavi, oziraje se pri tem na nasvete, sprejete v deželni skupščini, in gledé na nove učne čerteže, jemlje se v vednost.

7. Želja deželne skupščine, da naj se pri izdaji računíc dr. viteza Močnika priderže latinska imena n. p. divisor, in da naj se slovenska devajo pod oklep, naznanja se imenovanemu pisatelju.

8. Želja deželne skupščine, naj se na platnice pisalnih knjižic namesto drugih manj važnih reči, tiska zemljevid Kranjskega, naznanja se tukajšnim založnikom.

9. Da se izvrši §. 71 sl. in uč. reda dne 20. avg. l. 1870, oziroma dostavek dež. šol. sveta dne 8. oktobra l. 1870 št. 316 ukazuje se, da mora vsaka šola imeti učila, katera naznanja deželna skupščina, in zapisek teh učil naj se daje okrajnim in krajnim sl. svetom in ljudskim šolam.

10. Kar se tiče prošnje dež. učit. skupščine, da se napravi pripraven stenski zemljevid Kranjskega, predlagalo se bode to sl. ministerstvu v sklepanje, preden se kaj več v tej reči vpelje.

11. Sklepovanje dež. učit. skupščine: da naj bode ljudsko šolstvo državna naprava — ali da se §. 55. derž. šolske postave tako preuredi, da se določi naj manjša plača učiteljem, pod katero ne bi imela segati ni ena dež. postava — ali da se dežel. postava 29. aprila 1873, št. 22. dež. zak. tako preuredi, da se zviša plača učiteljem na ljudskih in meščanskih šolah, in da imajo tudi vodje enorazrednih lj. šol. opravilne doklade, predlaga se ministerstvu s to opazko, da prvega sklepanja deželni šolski svet ne more priporočevati. (Vzroki: Razmera ljudske šole do soseske, oziroma do dežele in sedanja zakonodaja.) Pač pa dež. sl. svet močno želi, da se poviša učiteljska plača, da se tukajšno ljudsko šolstvo hitreje kvišku dvigne, in vzlasti, da se odpravi pomanjkanje učiteljev.

12. O nasvetu dež. skupščine, da bi se namreč v pripravljalni tečaj za učiteljišče jemali dečki pri 13. letih, ki bi potem v dveh letih šolo izdelali, ničesa se sedaj ne ukrena.

13. Nasvet, da bi se olajšave, privoljene učiteljem, tudi dajale učiteljskim pripravnikom, predlaga se slav. ministerstvu, da se blagovoli na to ozirati.

14. Nasvet, da bi se §. 33 in 34 dež. post. 29. aprila 1873, št. 22. derž. zak. preuredila, prezira se; a gledati se ima na to, da se pri novih šolskih poslopih potreben ozir jemlje na učiteljska stanovanja.

15. Nasvet deželne skupščine za obstanek enoletnega praktičnega tečaja jemlje se v vednost, in vsled ministerskega ukaza 26. maja 1874 št. 7114 se bode nanj oziralo.

16. Že deželni šolski svet je skerb, da so se podučiteljske službe, kolikor moč spremenile v učiteljske službe, tedaj je želja učit. skupščine v tej reči kolikor toliko spojnena.

17. Nasveti deželne skupščine zastran štipendij učit. pripravnikov in dostojnega poslopja za učiteljišča so sedaj brez predmeta, ker je že vlada na to gledala.

18. Nasvet dež. skupščine, da bi se tudi za Kranjsko, kakor se je za Istro že zgodilo, sklenila novela k šolski postavi o nadzorstvu, da bi se namreč zoper zanikarne krajne šolske svete postopalo, ali da bi se na troške šolske občine postavil administrator, predlaga se ministerstvu za uk in bogočestje.

19. Okrajnim šolskim svetom naj se nalaga: a) naj skerbe, da se vpelje celodnevni poduk, naj se napravijo nove ljudske šole, oziroma potovalne šole; b) naj si prizadevajo, da soseske, ki imajo dati derva za kurjavo, to store pred začetkom šolskega leta, ali naj denar za to dajo o pravem času. Sicer

se pa okrajnim šolskim svetom vnovič zaterjuje, da gledajo strogo na to, kako učitelji spolnujejo svoje dolžosti, vzlasti zastran vradnih pisanj, da nadzorujeje postavo zastran šolskega obiskanja, učnega časa, izpuščenja otrok iz šole, da izveršujeje obravnave zastran šolskih zamud, sploh da čujejo nad zvestim spolnovanjem državnih in deželnih postav.

20. Vsake tri mesece naj okrajni sl. sveti poročajo od obravnave zastran šolskih zamud.

21. Knezoškofijsko redništvo se bode naprosilo, naj dela na to, da se duhovni derže ur za verski nauk odločenih in da naj v šolskih urah ne podučujejo za prvo spoved in prvo sv. obhajilo, ker to bega šolski red.

22. Razrednica se sedaj ne bode predrugala, ker ima odbor dež. skupščine nalog, da pregleduje obrazce za vradne spise in predlaga prenarredbe dež. sl. svetu.

23. Nasvet za odpravo šolnine je brez predmeta, ker se pričakuje najvišje poterjenje postave, katero je v tej stvari predlagal kranjski deželni zbor.

24. Okrajni sl. sveti naj skerbe, da bode pri vsaki šoli drevesnica.

25. Ministerski ukaz 25. februarja 1872 št. 1972 že določuje, da so pošiljatve šolskega ravnateljstva do ravnateljstva poštnine oproščene, tedaj se bukve iz okrajnih šolskih bukvarnic lahko pošiljajo pod tem naslovom, in tako odpade potreba posebne postave o tej reči.

26. Prošnja učit. skupščine, da bi davkarje poberale šolnino in naklade za šole, in učiteljem plače po redu izplačevale je glede ukazov v 1. delu brez predmeta, in le, ko bi davkarje učiteljev redno ne izplačevale, ukrenilo se bode potrebno.

27. Prezira se nasvet za prenarredbo dež. postave 29. aprila 1873, kar se tiče vstanovljenja in zderževanja ljudskih šol.

28. Nasvet dalej, da bi zastran pokojnine učit. osobja na meščanski šoli in njih vdov in sirot veljale tudi določbe dež. post. 29. aprila 1873 št. 22. dež. zak. je brez predmeta, ker postava že tako za to govori.

29. Nasvet, da bi se vodstvo šol vzelo katehetom in izročilo učiteljem, je brez predmeta, ker na nobeni večrazredni šoli ni katehet vodja.

30. Nasvet, da bi se za okraj. sl. nadzornike predlagale le osebe izmed lj. učiteljev, jemlje se v vednost.

V tej seji se šolnine oprošča 8 učencev in 2 učenki na vadnici. — Prošnja, da bi se neki učilni pripomoček za poduk v branji priporočal, se tako rešuje, da se to z ozirom na minist. ukaz 25. marcija 1873 št. 1418 ne more zgoditi, dokler ni dopustljiv. — Sklepa se: Udje okrajnih in deželne skupščine dobivajo tam, kjer se ne vozijo po železnici, za miljo sem in tje jeden gl. potnine. Za železnico se jim dovoli plačilo 2. reda in tudi vožnja na kolodvor ali potnina na vozu. Več kot 1 gl. za miljo se vsega skupaj ne daje. Dnina gre pa po §. 44. dež. post. dne 29. aprila 1873. I. Je poslanecem iz okrajne v deželno skupščino in je 3 gl. Potnino dobivajo le tisti udje okrajne in deželne skupščine, in dnino le tisti odposlanci iz okrajne v deželno skupščino, ki stanujejo pol milje od kraja, kjer je skupščina. — Učiteljska vdova Marija Zalokar dobiva pokojnino; zastran drugih reči, za katere prosi, se prošnja vrača, da se dopolni. — Nek učitelj bo dobival pokojnine 100 gl. in sicer 50 gl. iz grajščine Zatiške, ki spada k verski zalogi, 50 gl. pa iz kranj. pok. zavoda, kar povrača soseska. — Na Selih pri Šumpergu in v Borovnici se bode dajala nagrada za podučevanje iz prihodkov spraznjene učit. službe.

— Srednje šole na Spodnjem avstrijskem bodo končale šolsko leto že 15. julija, prihodnje leto pa 1. julija.

— Na Dunaju 21. januarja. »Volksfreund« ima naslednjo korespondenco iz Dunaja (menda je oficijozna): »Določba Spod. avst. dež. šolskega sveta, vsled katere imajo verski učitelji v ljudskih šolah iz veronauka spraševati tudi vpričo svetnih šolskih nadzornikov ali vladnih oseb, je bila po cerkveni višji gosposki naznanjena duhovščini, da se po nji ravna. Cerkvena višja gosposka je gotovo z britkim srcem tukaj prijenjala, ker dobro ve, da stanje verskih učiteljev v tem slučaju nasproti svetni šolski gosposki ni nič kaj prijetno, še manj pa razveselivno. A stvar se je resno in zrelo preudarjala in s pastirsko modrostjo se je v tem razsodilo »ne secus novissima sint pejora prioribus.« Verski učitelj bo tedaj, ko pride na to, spraševal v božjem imenu. Ko bi kak gospod šolski nadzornik prestopil postavne meje, bode veroučitelj vedel stopiti mu nasproti; — spraševanje bi bilo končano.

Vprašanja tedaj, ki se tičejo te stvari, so toraj močno odveč, ako duhovščina spoštuje izrečeno voljo višjega pastirja.«

To piše tedaj »Volksfreund«. Iz lastne skušne vemo, da pri nas na Kranjskem v tej stvari dva duhovna enako ne mislita. V tej reči ima vsak svoj prav. Eni namreč pravijo: »Principiis obsta«, drugi pa: »Delajmo, dokler je čas in povsod, kjer je prilika«.

— V saboto 30. p. m. ob 4. popoldne smo spremili prežalostnega serca truplo ranjkega g. dr. Coste na pokopališče k sv. Kristofu. Žalostni stojimo na njegovi gomili, in štejemo može, ki so šli pred nami v neznano večnost, in nas zapustili v tem času, ko bi nam bili tolikanj potrebni umni in hrabri boritelji. — Toda naša pomoč v imenu Božjem!

 Nar. šola in Schulpfennig imata oba isti namen, podpirati šolstvo na Kranjskem. Eni se v tej zadevi obračajo na »Narodno šolo«, drugi na »Schulpfennig«, nekateri na oboje društev. Narodna šola je starejša, a »Schulpfennig« ima več podpore, tedaj tudi več storiti more. Oboje društvo pa nabira darov raznim načinom, nabrano pa potem razdeljuje.

V nekakem obziru je pri nas oboje društvo potrebno. Narodnjaki ne dajejo svojih darov radi »Schulpfennigu«, niti Nemci svojih »Narodni šoli«. Ker je pa dvoja društev, pa vsakdo lahko po svojem okusu kaj za šolo stori. — Ker je dolžnost v šolo hoditi občna, je pač potrebno, da se šolstvo podpira; šola brez potrebnih učil, in pa hovač brez kladiva je skoraj jedno in isto. Ljubljanska hranilnica je dosihdob podpirala oboje društvo. Storite tudi drugi tako!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na dvorazredni ljudski šoli Čermošnicah, in v Trebnem druga učiteljska služba; plače je 400 gl. in pri drugi od l. 1876 po 450 gl.

Prošnje do 10. februarja pri dotičnih krajnih šolskih svetovalstvih.

— Na 4razredni ljudski šoli v Kočevji se vsled ukaza slav. c. k. deželnega šolskega sveta nadučiteljeva služba vnovič razpisuje. Plače je 600 gl., opravilne doklade 100 gl. in 80 gl. stanarine. Prošnje v 6 tednih pri krajnem šolskem svetu v Kočevji.

C. k. okrajni šolski svet v Kočevji 16. januarja 1875.

Premembe pri učiteljstvu.

G. Valentin Krek, učitelj v Komendi pri Kamniku, gre začasno v pokoj.

Listnica: »Der kleine Zeichner v. Tretan«, knjiga ta nam je pošla. — Proden drugo iz »Lipseke pri Klinkhardtu« naročimo, bi vendar radi vedili, koliko listov n. p. nam gre naročevati. — Kdor tedaj želi to knjigo, naj se pri nas oglasi; bomo skenili, da mu vstrežemo.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**